

відповідність вже нової формації, відторгнувши стару систему.

Таким чином, кожна громадська формація будує свою власну структуру в своїй системі, в своїх відносинах, в своїх класах, зі своїми посадовими обов'язками, зі своїм типом обов'язків, що відповідає посаді. Це і є зобов'язуючі структури виробництва і структури споживання, не дотримуючись яких індивід потрапляє під дію законів відторгнення формацій.

Іншими словами, соціально-економічна система програмує людину на поведінку під свій тип. Кожному поведінковому типу носіїв соціально-економічного відторгнення властива своя структура виробництва і споживання, але держава в цілому відповідає тільки одному поведінкового типу, що забезпечений обраною вертикаллю влади. Коли в державі утворюється значний відсоток не задоволених системою або структурою споживання, групи інших поведінкових типів вимагають зміни правління держави до структур свого типу. В такому випадку, група більш активна використовуючи владу змінює державу, тобто соціально-економічна система переходить на іншу спіраль свого розвитку, змінюючи вектор відторгнення.

Література

1. Ліхоносова Г.С. Наслідки соціальної безвідповідальності: феномен соціально-економічного відторгнення / А.С.Ліхоносова // Соціальна відповідальність : сучасні виклики: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 21-22 квітня 2016 р. – Краматорськ: ДДМА, 2016. – С. 14-17.
2. Ліхоносова А.С. Эффект социально-экономического отчуждения личности в условиях глобализации / А.С. Лихоносова // Региональная экономика. Юг России. – 2016. - № 3 (13). – С. 25-33.
3. Балакирева О. Н. Взаимосвязь экономического неравенства, социального отторжения и социальной мобильности / О. Н. Балакирева, А. М. Ноур // Социальные проблемы в практике управления. – 2012. – № 4. – С. 86-96.
4. Україна: на шляху до соціального залучення. Національна доповідь про людський розвиток 2011. – К.: Програма розвитку ООН в Україні, 2011. – С. 57–60.
5. Думка громадян України про ситуацію в країні, оцінки діяльності влади, електоральні орієнтації. Підсумки 2015 року: результати соціологічного дослідження. – [Електронне джерело]. – Режим доступу: [http:// www.uceps.org/ukr/news.php](http://www.uceps.org/ukr/news.php)

Магопєць О.А., канд. екон. наук, доцент
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький

ПОДАТКОВИЙ МЕХАНІЗМ ТА МЕХАНІЗМ ОПОДАТКУВАННЯ: ПІДХОДИ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТЬ

В економічній літературі широко розповсюдженим є вживання терміну «механізм», не є виключенням і сфера оподаткування, хоча й досі відсутня єдність поглядів щодо його чіткого визначення та внутрішньої будови.

В економічному словнику «механізм» визначений як послідовність станів, процесів, які представляють собою які-небудь дії, явища; система, пристрій, який обумовлює порядок якого-небудь виду діяльності [1, с. 401].

Економічна енциклопедія під редакцією С. Мочерного термін «механізм»

тлумачить як систему, чи спосіб, що визначає порядок певного виду діяльності, деяких ланок та елементів, що приводять їх у дію [2, с. 355]

Академічний тлумачний словник української мови вказує на наступні можливі варіанти тлумачення слова «механізм»: пристрій, що передає, або перетворює рух; у переносному значенні - внутрішня будова, система чогонебудь; метод, спосіб; сукупність станів і процесів, з яких складається певне фізичне хімічне та інше явище [3].

Отже, термін «механізм» доцільно використовувати, коли йде мова про внутрішню будову, процес, дію, систему функціонування певного явища, яким у тому числі є і оподаткування.

В економічній літературі, присвяченій питанням оподаткування досить часто зустрічаються такі поняття як «механізм оподаткування» та «податковий механізм», проте їх зміст чітко не визначений. Досить часто означені поняття ототожнюються, а висвітлюючи сутність механізму оподаткування, фактично розкриваються питання сутності податкового менеджменту (оскільки ототожнюються складові).

Так, Юткіна Т.Ф. доводить дуальний характер податкового механізму, визначаючи його як:

- категоріальне утворення, в певній мірі узагальнене, яке дає уявлення про цілі і задачі податкових дій з орієнтацією на принципи наперед продуктивного функціонування;
- збірка загальних правових норм і спеціальних податкових законодавчих правил, які регламентують процес оподаткування конкретної держави в певний період [4, с. 75].

Кучерявенко М.П., поняття податкового механізму ототожнює з поняттям системи оподаткування, наголошуючи на тому, що податковий механізм складається з визначеної кількості елементів [5, с. 90-91].

Інші дослідники акцентують увагу на складових елементах податкового механізму, поділяючи їх на дві групи. До першої включаються так звані, основні елементи – суттєві характеристики податку, без яких неможливо уявити відповідний податковий механізм: платник податку, об'єкт оподаткування, ставка податку. До другої групи елементів, які визначені як додаткові, віднесені необхідні характеристики податку, які розкривають специфіку конкретного податкового механізму і його використання: пільги з оподаткування, особливості обчислення об'єкта, бюджет або фонд, куди надходять податкові платежі, терміни і періодичність перерахування податків тощо [6, с. 26].

Однак поняття «механізм оподаткування» та «податковий механізм» - це зовсім різні як за сутністю так і за змістовним наповненням поняття, які не слід ототожнювати.

«Податковий механізм» – поняття значно ширше, аніж поняття «механізм оподаткування», оскільки через функціонування податкового механізму держава визначає форми і методи управління податковою системою та окреслює напрями податкового процесу (діяльність органів державної влади, місцевого самоврядування та інших учасників податкових відносин щодо визначення концепції формування, структури і обсягів податкових доходів бюджетів, її корегування, розробки та виконання планів мобілізації податкових надходжень, контроль за їх виконанням і дотриманням податкового законодавства). Таким

чином податковий механізм є сукупністю засобів і методів організаційно-правового характеру, які спрямовані на реалізацію податкової політики держави. Складовими елементами податкового механізму є: податкове прогнозування і планування; податковий аналіз; податкове регулювання; податковий контроль.

За допомогою податкового механізму формуються основні кількісні і якісні характеристики податкової системи, її цільова спрямованість на вирішення конкретних соціально-економічних завдань та забезпечується виконання податкового законодавства.

Механізм оподаткування, є більш вузьким поняттям, порівняно з поняттям «податковий механізм», оскільки пов'язаний безпосередньо з функціонуванням системи оподаткування. Таким чином механізм оподаткування представляє собою сукупність елементів пов'язаних з обчисленням податків (платники, об'єкт оподаткування, база оподаткування, ставка податку, методи оподаткування, пільги, податковий період, способи та порядок сплати податків) та спрямованих на забезпечення функціонування системи оподаткування.

Зміна механізму оподаткування (наприклад, зміна ставок, порядку обчислення податків тощо) може призвести до формування якісно нової податкової системи, змінюючи її структуру, проте залишаючи незмінними кількісний та якісний склад податків.

Література

1. Краткий экономический словарь / Под ред. А.Н. Азрилияна. – М.: Институт новой экономики, 2001. – 1088 с.
2. Економічна енциклопедія: у 3-х томах / Редкол. С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Видавничий центр «Академія», 2002 с.
3. Академічний тлумачний словник української мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу: sum.in.ua/.
4. Юткина Т. Ф. Налоги и налогообложение: Учебник / Т. Ф. Юткина. – М. : ИНФРА-М, 1999. – 429 с., с. 75.
5. Кучерявенко Н. П. Налоговое право: Учебник / Н. П. Кучерявенко. – Харьков : Легас, 2001. – 584 с.
6. Дюрядін В. П. Податковий механізм фінансового оздоровлення підприємств: теоретичні аспекти / В.П. Дюрядін., А.М. Леміш // Економіка Крима. – 2004. – № 12. – С. 25-28. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://science.crimea.edu/zapiski/djvu_econom/2004/econ_12_2004/006_dyuryadin.pdf.

Мельнік А.В., аспірант
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький

ЯКІСТЬ ЛЮДСЬКОГО РОЗВИТКУ І СТАН СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

Соціально-трудові відносини є ключовим елементом будь-якої економічної системи, осередком усього комплексу суспільних відносин, оскільки саме від їх характеру та досконалості безпосередньо залежать якість людського розвитку, соціальна злагода у суспільстві, продуктивність праці і, зрештою, соціально - економічний прогрес.